

Checklista för tillgängliga vallokaler och röstningslokaler

Om checklistan

Detta dokument är framtaget för att vara ett stöd för kommunerna i arbetet med att välja ut och utforma lokaler som ska användas som vallokaler och röstningslokaler. I dokumentet beskrivs vad kommunerna bör tänka på och ta hänsyn till när de utformar och väljer lokaler. Det finns även en checklista med punkter som är mer specifika för själva röstningssituationen. Checklistan är till stor del baserad på tidigare vägledning om tillgänglighet som Myndigheten för delaktighet har tagit fram. För mer information om hur man kan arbeta med tillgänglighet, se MFD:s webbplats, www.mfd.se

För ytterligare information om lagkrav för byggd miljö hänvisas till Boverket som är ansvarig myndighet för samhällsplanering, byggande och boende samt förvaltningsmyndighet för frågor om bland annat byggd miljö och fysisk planering, www.boverket.se

För ytterligare information om valet hänvisas till Valmyndigheten som centralt ansvarar för genomförandet av val och landsomfattande folkröstningar, www.val.se

Att tänka på vid utformning och val av lokaler

En stor del av Sveriges befolkning lever med någon typ av funktionsnedsättning¹. För många av dessa personer är tillgänglighet avgörande för att de ska kunna rösta eller arbeta som valfunktionär. I vallagen² står att ”varje kommun ska se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som vallokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta”. En motsvarande skrivning finns för röstningslokaler: ”I val som gäller hela landet ska varje kommun se till att det finns lämpliga

1 35,2 procent utifrån den definition som används i Undersökningen om levnadsförhållanden (ULF) SCB 2014/2015

2 Vallag (2005:837)

lokaler som kan användas som röstningslokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta”. År 2014 gjordes en ändring i vallagen som innebär att kommunen inte längre kan söka dispens för att ha otillgängliga val- och röstningslokaler³.

För att alla ska kunna rösta behöver lokalerna ha en bra tillgänglighet i grunden dvs. att de lokaler som används har så hög tillgänglighet som möjligt när det gäller dörrbredd, hissar, ramper m.m Det handlar också om hur lokalerna möbleras och utformas i samband med valen. Att arbeta med tillgänglighet innebär att utgå ifrån att människor har olika funktionsförmågor och redan från början arbeta för att inte exkludera någon. Nedan beskrivs kort några av de vanligaste tillgänglighetsaspekterna.

Hörsel

För många personer med nedsatt hörsel är en god ljudmiljö avgörande. En dålig ljudmiljö försämrar koncentration och minne även för personer som inte har nedsatt hörsel. För att nå en god ljudmiljö bör lokaler ha bra ljuddämpning. Vidare bör bakgrundsljud från exempelvis ventilation minimeras och talade meddelanden och varningar ha lämplig volym. För personer som är döva är det viktigt att det finns information i andra former av ljud exempelvis att larm för utrymning tillhandahålls visuellt.

Kognition

Kognitiv tillgänglighet är särskilt viktigt för de som har svårt att uppmärksamma, minnas och tolka information. Utformningen av lokalerna bör underlätta orientering och förståelse av röstnings-förfarandet. Mättade färger, enkla mönster på textilier och en god ljudmiljö skapar vanligen lugn. Det kan också handla om att lokalen har tydlig skyltning och att skyltarna är lätta att läsa och förstå.

Allergi eller överkänslighet

För personer med allergi eller överkänslighet är det viktigt att lokalerna är utformade och underhållna så att det finns ett hälsosamt inomhusklimat. Detta kan uppnås genom att bland annat se till att luftkvaliteten är god samt att doftande produkter som kan orsaka besvär inte används i lokalen. Det kan exempelvis handla om städprodukter, tvål på toaletter, luftförbättrare eller växter med starka dofter.

³ Undantaget gällde lokaler för förtidsröstning och förändringen beskrivs i proposition 2013/14:37

Rörelse och motorik

Att lokalerna är utformade så att det är lätt och säkert att röra sig i dem är bra för alla, men extra viktigt för personer med nedsatt rörelseförmåga. För en person som använder rullstol eller rollator kan exempelvis höga trösklar och smala dörrar hindra framkomligheten och påverka att personen kan ta sig in och vistas i en byggnad. Det är också viktigt att kunna ta sig till byggnaden. Bland annat att det finns en plan gångväg och att det finns tydligt skyltade parkerings- och angöringsplatser som är reserverade för personer med begränsad rörelseförmåga nära entrén. För själva byggnadens utformning är exempelvis ramper som inte lutar för mycket, dörröppnare, hissar samt tillgängliga toaletter viktiga.

Syn

För personer med nedsatt syn är det viktigt att lokalen är lätt att överblicka och förstå, så att det går att orientera sig i den på ett säkert och tryggt sätt. Det innebär att lokalen har ett bra ljus som kan vara både naturligt och elektriskt. En annan avgörande aspekt för att lokalerna ska vara säkra för personer med nedsatt syn är att det finns kontrastmarkeringar på stora glasytor och trappor. Att skyltar är lätta att upptäcka och läsa, att knapparna i en hiss har punktskrift och att larm för utrymning ges via ljud är andra viktiga aspekter.

Information om valet

Inför varje val är det viktigt att medborgarna kan informera sig om hur, var och när de kan rösta. I dag förmedlas ofta information på webben. För att alla ska kunna tillgodogöra sig informationen är det avgörande att webbplatsen är tillgänglig. Det handlar om allt ifrån hur själva webbplatsen är kodad till att texterna är enkelt formulerade. Fler kan också ta del av information om den går att läsa på olika sätt, som till exempel lättläst, teckenspråk och text till tal.

Det finns riktlinjer för hur en tillgänglig webbplats ska utformas som kallas för WCAG 2.0 och som tillhandahålls på svenska av W3C (The World Wide Web Consortium). <https://www.w3.org/Translations/WCAG20-sv/>

Checklista

Att ta sig fram till lokalen

Gångvägen som leder fram till entrén är jämn, hård och fast, så att den är framkomlig även för de som använder rullstol eller rullator.

Det finns en tydligt skyltad angöringsplats för färdtjänst och taxi inom 25 meters gångavstånd från entrén.

Det finns en eller flera tydligt skyltade parkeringsplatser, som är reserverade för personer med nedsatt rörelseförmåga inom 25 meters gångavstånd från entrén.

Anvisad plats för rökare (om sådan finns) ligger minst 15 meter bort från entrén.

Det är tydligt skyltat var respektive vallokal och röstningslokal ligger.

Att ta sig in och runt i lokalen

Entrén ligger i marknivå och kan passeras utan att behöva använda en trappa eller trappsteg.

Eventuella trappor eller trappsteg är kompletterade med ramp eller hisslösning.

På eventuella trappor eller trappsteg är första och sista trappsteg kontrastmarkerade nära trappstegens framkanter, så att stegens början är tydliga och kan uppmärksammas av personer med nedsatt syn.

Eventuella trappor eller trappsteg har ledstång på bågge sidorna som är väl synlig och lätt att greppa.

Dörrar har automatisk dörröppnare med en skyltad tryckplatta och markerad svepyta eller är uppställda.

Dörrar saknar tröskel, eller tröskeln är så låg som möjligt (högst 2 cm för tröskelns högsta del).

Dörrar har ett fritt passagemått på minst 80 cm.

Eventuella stora glasytor är markerade med varsel- och varningsmarkeringar på minst två nivåer (ca 0,9 meter och 1,4 ovan golv), så att de inte kan misstas för dörröppningar.

Skyltar, symboler och texter är utformade så att de är lätta att läsa och förstå samt är placerade så att de är lätta att upptäcka.

Lokalen har bra ljudförhållanden eller kan kompletteras med bullerdämpande skärmar, så att buller, brus och stök dämpas när flera personer vistas samtidigt i den.

Lokalen har bra dagsljusförhållanden från fönster eller god elektrisk belysning som hjälper till vid orientering och skapar överblick i lokalen.

Utrymningsvägar är tydligt skyltade och medger säker utrymning för alla oavsett funktionsförmåga eller ålder.

Växter i lokalen är giftfria och utan allergiframkallande dofter eller sekret.

Lokalen städas med oparfymerade rengöringsmedel.

Tvålen på toaletterna är oparfymerad.

Lokalen har åtminstone en tillgänglig toalett som är så stor att den fungerar för personer som använder eldriven rullstol.

Lokalen har pälsdjursförbud (placeras utanför entrén) men tillåter att ledarhund eller annan hund i tjänst kan vistas i lokalen.

Att kunna lägga sin röst

Valsedlarna är placerade i framkant på bord eller ställ så att de är lätta att nå.

Röstnings- eller vallokalen är tillräckligt stor så att väljare som använder rullstol eller andra förflyttningshjälpmedel kan vända runt.

I varje röstnings- eller vallokal finns det minst en röstningsskärm som kan användas av en person som använder rullstol (bordshöjd ca 70–80 cm).

Det går att komma tätt intill bord (bordshöjd ca 70–80 cm) för att plocka valsedlar, rösta, avlämna och ta emot röstkuvert.

Det finns beredskap hos röstmottagare att hjälpa de väljare som ber om det.

Anteckningar

Myndigheten för delaktighet

Box 1210

172 24 Sundbyberg

08-600 84 00

info@mfd.se

www.mfd.se

Nummer 2018:9